

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/8/2006

OPINIE O STOSUNKACH POLSKO-NIEMIECKICH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

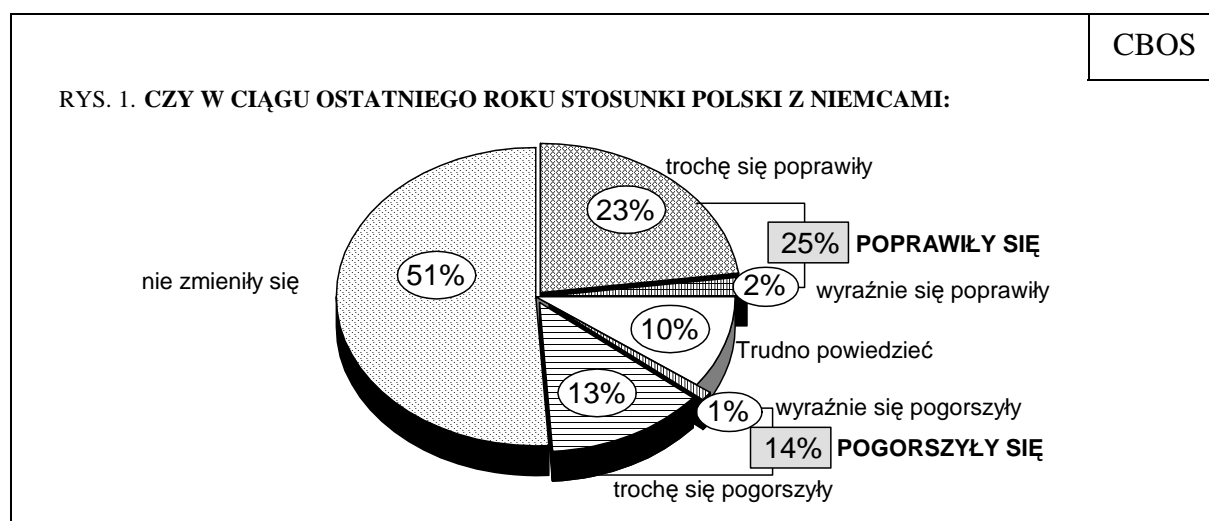
WARSZAWA, STYCZEŃ 2006

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2005 roku

Rosyjsko-niemieckie porozumienie o budowie gazociągu, którym będzie przesyłany rosyjski gaz via Bałtyk do Niemiec z ominięciem terytorium Polski, zwróciło uwagę szerokiej opinii na stan stosunków Polski z sąsiadami. Porozumienie to zostało przez przeważającą część polskiej opinii publicznej (70% badanych w pierwszych dniach grudnia ubiegłego roku)¹ uznane za mające na celu osłabienie pozycji Polski. Czy wpłynęło to jednak na ocenę stosunków polsko-niemieckich? W tym samym grudniowym sondażu² zapytaliśmy także o ogólną ocenę stanu aktualnego i perspektywy rozwoju stosunków polsko-niemieckich.

Co drugi respondent sądzi, że w ostatnim czasie stosunki polsko-niemieckie nie zmieniły się, ci zaś, którzy konstatują zmianę, niemal dwukrotnie częściej dostrzegają ich poprawę niż pogorszenie.

¹ Por. komunikat CBOS „Opinie o stosunkach polsko-rosyjskich”, grudzień 2005.

² Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (187) przeprowadzono w dniach od 2 do 5 grudnia 2005 roku na liczącej 1018 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

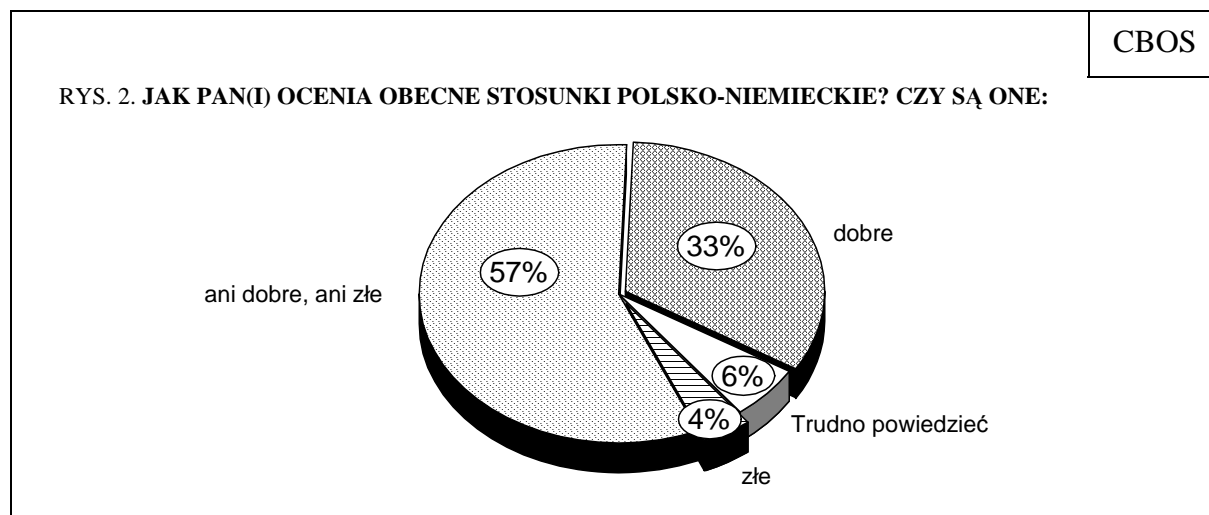
Opinie na ten temat zależą jednak po części od stopnia zainteresowania polityką. Im zainteresowanie to jest większe, tym częściej dostrzegane jest pogorszenie stosunków polsko-niemieckich w ciągu minionego roku. Wyróżniają się tu szczególnie badani, którzy deklarują duże zainteresowanie polityką i uważnie śledzą bieżące wydarzenia. W tej grupie również często wyrażana jest opinia o poprawie, jak i o pogorszeniu się relacji Polski z Niemcami.

Tabela 1

Zainteresowanie polityką*	Czy w ciągu ostatniego roku stosunki Polski z Niemcami:			
	poprawiły się	nie zmieniły się	pogorszyły się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Duże	22	55	23	0
Średnie	29	51	15	5
Małe	26	50	11	13
Żadne	13	50	7	30

* Badani określali stopień swojego zainteresowania polityką korzystając z następującej skali: 1) bardzo duże - uważnie (szczegółowo) śledzę prawie wszystko, co się dzieje w polityce; 2) duże - dość uważnie śledzę to, co się dzieje w polityce; 3) średnie - śledzę jedynie główne wydarzenia; 4) nikłe, niewielkie - często umykają mojej uwadze nawet ważne wydarzenia; 5) żadne - praktycznie mnie to nie interesuje. W analizach połączone zostały odpowiedzi 1 (wskazane przez 3% badanych) i 2 (11%)

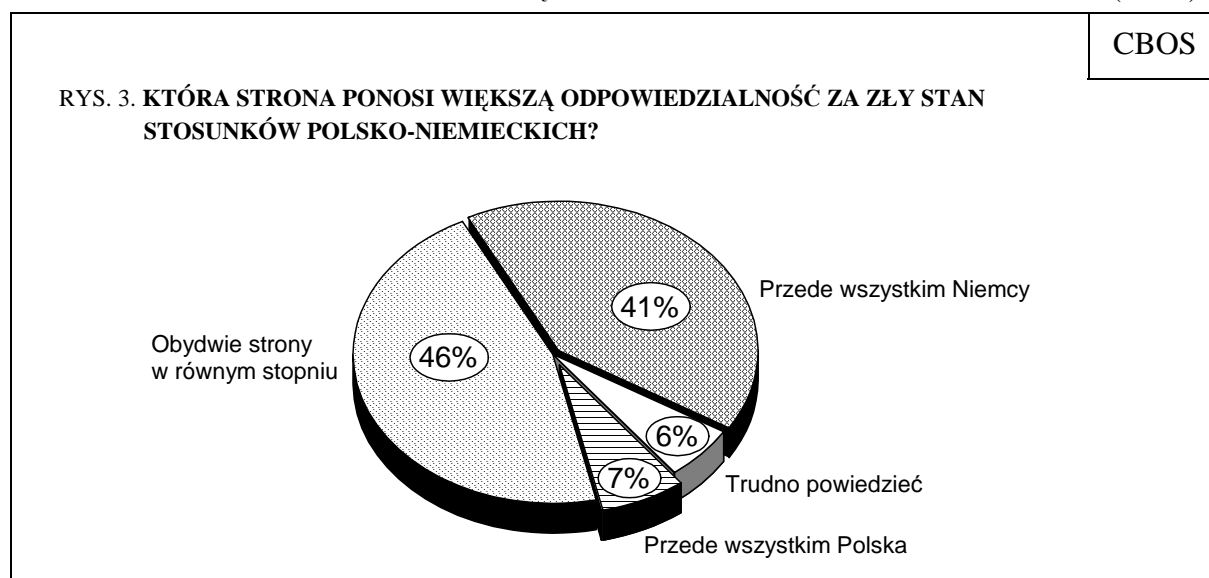
W chwili obecnej stosunki polsko-niemieckie są, zdaniem ponad połowy ankietowanych, przeciętne (ani dobre, ani złe). Co trzeci Polak ocenia je pozytywnie, natomiast tylko nieliczni (4% wskazań) są przeciwnego zdania. Oceny te nie są związane ze stopniem zainteresowania polityką ani z poglądami politycznymi, nie wykazują też związku z cechami społecznymi lub demograficznymi badanych.

Oceny relacji Polaków z Niemcami wyraźnie kontrastują z opiniami o stosunkach polsko-rosyjskich, które zaledwie 3% badanych ocenia jako dobre, a połowa - jako złe³.

Spośród badanych, którzy negatywnie oceniają stosunki polsko-niemieckie, jedynie co czternasty większą odpowiedzialnością za taki stan rzeczy obciąża stronę polską. Pozostali najczęściej wskazują na odpowiedzialność rozłożoną na obie strony w równym stopniu lub też obarczają nią przede wszystkim Niemców.

ODPOWIEDZI OSÓB NEGATYWNIE OCENIAJĄCYCH STAN STOSUNKÓW POLSKO-NIEMIECKICH (N=45)

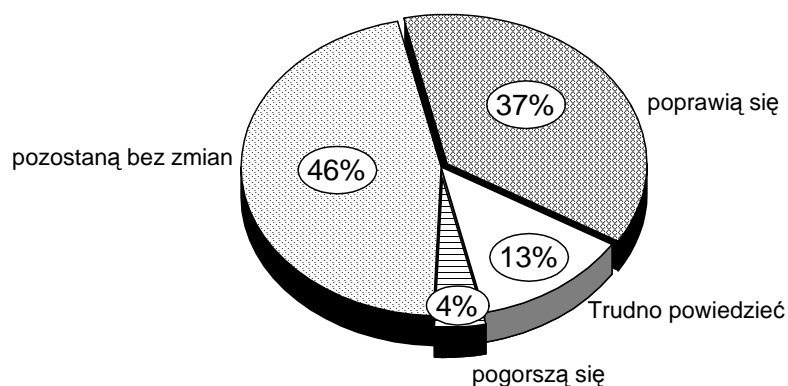

Polacy patrzą z optymizmem także na przyszłość stosunków polsko-niemieckich. Ponad jedna trzecia badanych spodziewa się ich poprawy w najbliższym czasie, a tylko nieliczni obawiają się pogorszenia. Pod tym względem również widać wyraźny kontrast z postrzeganiem relacji polsko-rosyjskich. (Mimo że są one najczęściej oceniane jako złe, tylko co czwarty badany ma nadzieję na ich poprawę w najbliższym czasie, a niemal co piąty spodziewa się pogorszenia⁴.)

³ Por. komunikat CBOS „Opinie o stosunkach polsko-rosyjskich”, cyt. wyd.

⁴ Jak wyżej.

RYS. 4. CZY UWAŻA PAN(I), ŻE W NAJBLIŻSZYM CZASIE STOSUNKI POLSKO-NIEMIECKIE:

Jeśli chodzi o przyszłość stosunków polsko-niemieckich, to ujawniają się tu dwie prawidłowości. Przekonanie o ich zmianie na lepsze jest wśród badanych tym częstsze, im większe ich zainteresowanie polityką. Jednocześnie poprawy wzajemnych stosunków w najbliższym czasie spodziewają się przede wszystkim ci respondenci, którzy ich obecny stan oceniają jako dobry.

Tabela 2

Zainteresowanie polityką	Czy w najbliższym czasie stosunki Polski z Niemcami:			
	poprawią się	pozostaną bez zmian	pogorszą się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Duże	49	40	4	7
Średnie	43	43	4	10
Małe	34	50	6	10
Żadne	12	52	3	33

Tabela 3

Obecne stosunki polsko-niemieckie są:	Czy w najbliższym czasie stosunki Polski z Niemcami:			
	poprawią się	pozostaną bez zmian	pogorszą się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
- dobre	51	40	3	6
- ani dobre, ani złe	33	51	4	12
- złe	24	45	13	18
Trudno powiedzieć	11	21	3	65

Jak na tym tle postrzegana jest obecnie bardziej długofalowo rozumiana przyszłość stosunków polsko-niemieckich? Sprawę tę monitorujemy od początku lat dziewięćdziesiątych, pytając o możliwość polsko-niemieckiego pojednania.

Tabela 4

Czy, Pana(i) zdaniem, pojednanie między Polakami i Niemcami jest:	Wskazania respondentów według terminów badań																
	II '90	II '91	V '92	VI '93	VI '94	V '95	V '96	VI '97	VI '98	IV '99	V '00	V '01	IX '02	VII '03	X '04	VI '05	XII '05
	w procentach																
- możliwe	47	63	51	50	58	60	65	73	68	73	76	76	80	75	62	74	74
- niemożliwe	50	34	46	48	41	39	33	25	24	26	23	23	19	24	30	24	16
Trudno powiedzieć	2	3	2	2	1	1	1	2	8	1	1	1	1	1	8	2	10

Od końca lat dziewięćdziesiątych przekonanie o możliwości trwałego pojednania polsko-niemieckiego jest w naszym społeczeństwie stabilne na poziomie około trzech czwartych ogółu. Najwyższy poziom wskaźnik ten osiągnął w roku 2002, gdy aż 80% Polaków wyrażało optymizm w tej kwestii. Potem jednak spory wokół działalności Powiernictwa Pruskiego oraz inicjatywy niemieckiego Związku Wypędzonych w sprawie budowy Centrum przeciw Wypędzeniom spowodowały spadek tego optymizmu. Jesienią 2004 roku sceptycyzm Polaków wobec możliwości polsko-niemieckiego pojednania był największy od 1996 roku. Jednak już w połowie ubiegłego roku zaznaczył się ponowny przypływ optymizmu w tej sprawie, który utrzymał się w kolejnych miesiącach.

Opracował

Michał STRZESZEWSKI

A N E K S

Tabela 1. Jak Pan(i) ocenia obecne stosunki polsko-niemieckie? Czy są one:

(%)

	dobrze	ani dobrze, ani źle	źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	33	57	4	6	1016
Płeć					
Mężczyźni	37	57	4	2	486
Kobiety	28	58	5	9	530
Wiek					
18-24 lat	33	58	7	3	158
25-34	39	50	4	7	190
35-44	29	63	4	3	173
45-54	36	58	2	4	219
55-64	28	59	7	6	118
65 lat i więcej	27	58	5	9	158
Miejsce zamieszkania					
Wieś	30	56	5	9	371
Miasto do 20 tys.	36	58	2	5	130
20-100 tys.	27	66	4	4	199
101-500 tys.	42	49	4	4	193
501 tys. i więcej mieszk.	30	61	7	2	122
Wykształcenie					
Podstawowe	30	55	5	9	283
Zasadnicze zawodowe	32	58	4	6	265
Średnie	36	56	5	3	355
Wyższe	30	66	3	1	113
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	40	55	2	3	67
Prac. umysł. niż. szczebla	33	56	7	4	107
Pracownicy fiz. - umysł.	33	58	4	6	76
Robotnicy wykwalifikowani	36	60	1	3	76
Robotnicy niewykwalifik.	34	64	0	2	44
Rolnicy	23	65	6	5	54
Pracujący na własny rach.	25	52	8	15	36
Bierni zawodowo					
Renciści	31	52	6	11	97
Emeryci	28	61	5	7	200
Uczniowie i studenci	34	55	6	4	88
Bezrobotni	34	59	5	2	119
Gospodynie domowe i inni	42	48	1	8	53
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	32	63	1	4	144
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	36	55	7	1	81
sekt. pryw. poza rolnict.	36	55	4	5	176
prywatnym gosp. rolnym	26	62	5	6	60
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	32	59	6	4	150
301-500	34	56	4	6	161
501-900	35	54	6	5	216
901-1200	35	62	1	2	74
Powyżej 1200 zł	32	58	5	5	58
Ocena własnych war. mater.					
Źle	26	60	6	8	288
Średnie	31	61	4	5	445
Dobre	41	51	4	4	282
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	38	47	7	8	77
Raz w tygodniu	34	57	4	6	500
1-2 razy w miesiącu	25	65	5	5	152
Kilka razy w roku	32	61	3	4	197
W ogóle nie uczestniczy	33	51	9	7	91
Poglądy polityczne					
Lewica	40	57	3	1	139
Centrum	29	65	3	3	330
Prawica	38	54	5	4	306
Trudno powiedzieć	26	52	7	14	240

Tabela 2. Czy uważa Pan(i), że w najbliższym czasie stosunki polsko-niemieckie:

(%)

	poprawia się	pozostana bez zmian	pogorsza się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	37	46	4	13	1016
Płeć					
Mężczyźni	45	43	4	8	486
Kobiety	31	47	5	17	530
Wiek					
18-24 lat	34	53	8	5	158
25-34	37	49	3	12	190
35-44	30	51	5	14	173
45-54	44	42	4	10	219
55-64	41	39	2	17	118
65 lat i więcej	37	36	5	21	158
Miejsce zamieszkania					
Wieś	36	43	3	18	371
Miasto do 20 tys.	39	46	3	12	130
20-100 tys.	40	49	2	9	199
101-500 tys.	36	49	4	10	193
501 tys. i więcej mieszk.	38	41	12	9	122
Wykształcenie					
Podstawowe	35	40	4	21	283
Zasadnicze zawodowe	39	46	3	12	265
Średnie	36	49	6	9	355
Wyższe	44	45	3	8	113
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	40	45	7	8	67
Prac. umysł. niż. szczebla	34	55	5	6	107
Pracownicy fiz.- umysł.	27	59	4	9	76
Robotnicy wykwalifikowani	46	37	4	13	76
Robotnicy niewykwalifik.	38	45	4	12	44
Rolnicy	36	50	4	10	54
Pracujący na własny rach.	31	54	0	15	36
Bierni zawodowo					
Renciści	42	34	5	19	97
Emeryci	39	36	4	20	200
Uczniowie i studenci	34	52	9	5	88
Bezrobotni	37	52	2	9	119
Gospodynie domowe i inni	38	40	2	20	53
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	40	47	3	10	144
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	36	53	8	3	81
sekt. pryw. poza rolnict.	34	51	4	11	176
prywatnym gosp. rolnym	34	51	4	11	60
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	43	44	4	10	150
301-500	34	47	4	15	161
501-900	41	42	6	11	216
901-1200	36	57	1	6	74
Powyżej 1200 zł	36	48	8	8	58
Ocena własnych war. mater.					
Złe	40	41	5	14	288
Średnie	36	45	4	15	445
Dobre	37	51	4	8	282
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	39	36	1	24	77
Raz w tygodniu	40	44	4	12	500
1-2 razy w miesiącu	35	45	5	16	152
Kilka razy w roku	38	48	5	9	197
W ogóle nie uczestniczy	28	54	8	9	91
Poglądy polityczne					
Lewica	32	53	9	7	139
Centrum	40	50	3	7	330
Prawica	48	39	3	10	306
Trudno powiedzieć	23	44	4	29	240

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, pojednanie między Polakami i Niemcami jest:

	(%)			
	możliwe	niemożliwe	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	74	16	10	1016
Płeć				
Mężczyźni	76	18	6	486
Kobiety	72	15	13	530
Wiek				
18-24 lat	75	19	6	158
25-34	75	15	11	190
35-44	68	20	12	173
45-54	79	14	7	219
55-64	73	15	12	118
65 lat i więcej	73	15	13	158
Miejsce zamieszkania				
Wieś	71	16	13	371
Miasto do 20 tys.	77	13	10	130
20-100 tys.	73	18	9	199
101-500 tys.	74	18	7	193
501 tys.i więcej mieszk.	80	15	5	122
Wykształcenie				
Podstawowe	68	16	16	283
Zasadnicze zawodowe	71	18	11	265
Średnie	79	15	6	355
Wyższe	78	17	5	113
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	78	18	4	67
Prac.umysł.niż.szczebla	76	18	6	107
Pracownicy fiz.- umysł.	77	16	7	76
Robotnicy wykwalifikowani	75	17	8	76
Robotnicy niewykwalifik.	72	15	14	44
Rolnicy	65	19	16	54
Pracujący na własny rach.	66	28	6	36
Bierni zawodowo				
Renciści	68	19	13	97
Emeryci	76	12	12	200
Uczniowie i studenci	78	16	6	88
Bezrobotni	75	15	10	119
Gospodynie domowe i inni	70	14	16	53
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	76	17	7	144
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	74	21	5	81
sekt. pryw. poza rolnict.	76	17	7	176
prywatnym gosp. rolnym	65	19	16	60
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	73	20	7	150
301-500	72	19	8	161
501-900	76	14	10	216
901-1200	84	14	2	74
Powyżej 1200 zł	74	22	4	58
Ocena własnych war. mater.				
Złe	71	17	12	288
Średnie	75	15	10	445
Dobre	75	17	8	282
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	84	11	5	77
Raz w tygodniu	74	16	11	500
1-2 razy w miesiącu	76	14	10	152
Kilka razy w roku	73	17	10	197
W ogóle nie uczestniczy	67	26	8	91
Poglądy polityczne				
Lewica	80	15	5	139
Centrum	77	15	8	330
Prawica	76	18	6	306
Trudno powiedzieć	64	16	20	240